

OBSAH

Predhovor k sérii Stručných sprievodcov	XV
Predslov	XVI
<hr/>	
1 Vývoj tejto oblasti a definície	17
Definícia párovej, manželskej a rodinnej terapie	17
Hlavné koncepty	18
Teória všeobecných systémov	18
Teória rodinných systémov a homeostáza v priebehu času	22
Integratívny interpersonálny model	22
Odlíšenie rodinnej terapie od iných psychoterapií	23
Literatúra	23
<hr/>	
2 Fungujúca rodina	26
Rodina ako systém	26
Manželský/rodinný životný cyklus	27
Individuálny životný cyklus	28
Fáza vzťahu a jej úlohy	30
Úlohy rodiny	35
Uspokojovanie základných fyzických potrieb	35
Výchova a socializácia detí	36
Využitie veku primeraných techník výchovy dieťaťa	36
Zachovávanie rodičovskej koalície a generačných hraníc	36
Podpora súrodeneckej koalície	37
Alternatívne rodinné formy	37
Viacnásobné (sériové) vzťahy	38
Spolužitie	38
Odlúčenie manželov	39
Rozvod	39
Fungujúca rodina s jedným rodičom	40
Rodiny, v ktorých je jediným rodičom otec	42
Binukleárne rodiny	42
Nový sobáš a rodiny, ktoré vznikli z nového manželstva (nevlastné rodiny)	43

Rodiny zaisťované starými rodičmi	44
Homosexuálne a lesbické rodiny	44
Literatúra	45

3 Dysfunkčné rodiny **46**

Súčasná perspektíva	46
Štrukturálne problémy	47
Riešenie ako problém	48
Rodinné presvedčenia a mýty	49
Širší sociálny systém a dysfunkcie	50
Komentár: vývoj symptómov u konkrétnej osoby	51
Problémy a dysfunkcie životného cyklu	53
Nevyriešený smútok	53
Toxické tajomstvá	54
Plnenie úloh v dysfunkčnej rodine	54
Zaistenie fyzických potrieb členov	54
Problémy týkajúce sa sexu, intimity a záväzku:	
zachovanie fungujúceho manželstva	55
Výchova a socializácia detí	55
Literatúra	56

4 Ako si počínať pri hodnotení rodiny **57**

Úloha historického materiálu	57
Koho zahrnúť do vyhodnocovania rodiny	58
Vývoj interview z hľadiska vyhodnocovania rodiny	59
Úloha individuálnej a rodinnej diagnózy	61
Dimenzie fungovania rodiny	62
Náčrt vyhodnocovania rodiny	62
Súčasná fáza rodinného životného cyklu	63
Zisťovanie údajov	63
Explicitné dáta z interview	64
Aký je súčasný problém rodiny?	64
Prečo rodina vyhľadala terapiu teraz?	65
Aké je pozadie problému rodiny?	65
Aká je história predchádzajúcich pokusov o terapiu alebo iných pokusov o riešenie problémov v rodine?	69
Aké má rodina ciele a očakávania ohľadom terapie a jej motivácie a odpory	69
Génogram rodiny	71
Literatúra	72

5 Konceptualizácia chápania problémových oblastí rodiny	73
Posúdenie dôležitých dimenzií fungovania rodiny	73
Komunikácia	73
Riešenie problému	74
Roly a koalície	74
Afektívna reaktivity a zaangažovanosť	74
Behaviorálna kontrola	75
Dôležité presvedčenia a príbehy rodiny	75
Súčasnú rodinnú udalosť a stresy	76
Klasifikácia a diagnóza rodiny	76
Plánovanie terapeutického prístupu a stanovenie liečebného kontraktu	82
Medicínske vyšetrenia	85
Návštevy doma	85
Úlohy rodiny	85
Literatúra	86
6 Ciele v rodinnej terapii	87
Čiastkové a konečné ciele tak, ako súvisia so smermi	87
Individualizovanie cieľov spolu s rodinou	87
Ciele a ich vzťah k procesu a obsahu problémov	90
Čiastkové ciele a s nimi súvisiace stratégie	91
7 Rodinná terapia: stratégie a techniky	93
Všeobecné elementy psychoterapie a ich vzťah k rodinnej terapii	93
Základné stratégie rodinnej intervencie	94
Techniky podporujúce adaptačné mechanizmy	95
Techniky rozvíjajúce emocionálnu skúsenosť	96
Techniky rozvíjajúce interpersonálne zručnosti	98
Stratégie a techniky meniace štruktúru správania sa v rodine	101
Techniky zamerané na vhl'ad a riešenie konfliktu	105
Techniky zisťujúce nové a pozitívnejšie spôsoby porozumenia rodinnej situácii: naratívny prístup	107
Liečebné balíčky	108
Indikácie diferenciálneho používania základných stratégií	108
Za rámcom techník	109
Literatúra	110

8	Priebeh rodinnej terapie	111
	Stratégie ako začať	111
	Distribúcia času	112
	Budovanie terapeutického spojenectva	112
	Špeciálne problémy vyhodnocovania	114
	Sexualita	114
	Peniaze	115
	Pohlavie	115
	Národnosť	115
	Individuálne diagnózy	116
	Fáza rodinného životného cyklu	116
	Vyhodnotenie verzus terapia	116
	Začiatočná fáza	117
	Stredná fáza	117
	Konečná fáza	119

9	Navodzovanie zmeny v rodinnej terapii:	
	problémy spojenectva a odporu	121
	Terapeutické spojenectvo	121
	Modely zaoberajúce sa rodinami, ktoré majú problémy s vytvorením spojenectva	123
	Medicínsky model	123
	Trénerský model (coaching model)	123
	Model konfliktu	124
	Strategický systémový model	124
	Ťažkosti s vytváraním zmeny: prerušenie a odpor	125
	Problémy so zmenou: v rámci systému	125
	Problémy so zmenou: indukované terapeutom	126
	Problémy so zmenou: prameniace zo vzťahu medzi terapeutom a systémom	126
	Problémy so zmenou: vo fáze vyhodnocovania a na začiatku terapie	127
	Problémy so zmenou: počas prebiehajúcej terapie	130
	Odpor: v konečných úsekoch terapie	131
	Rodinné tajomstvá	131
	Literatúra	134

10	Rodinná terapia: všeobecné úvahy	135
	Účastníci rodiny	135
	Čas, naplánovanie a honorár	136

Záznam z terapie	137
Rodinná terapia v kombinácii s inými psychosociálnymi terapiami ..	138
Rodinná terapia v kombinácii s farmakoterapiou	140
Praktické vodidlá	141
Medikamentózne spojenectvo	142
Rodinná intervencia	142
Literatúra	143
11 Dysfunkčné páry a párová terapia	144
Manželské ťažkosti, problémy a dysfunkcie	144
Dynamický uhol pohľadu	145
Behaviorálny uhol pohľadu	145
Systemický uhol pohľadu	146
Stanovisko z pohľadu psychiatrického ochorenia	146
Párová/manželská terapia	147
Definícia	147
Problém vernosti – problém pomeru	147
Vyhodnocovanie partnerov	148
Ciele	149
Stratégie a techniky intervencie	150
Literatúra	154
12 Manželská a sexuálna terapia	155
Diagnóza: problémy systému	155
Niektoré parametre sexuálneho fungovania	156
Posúdenie sexuálnej poruchy	157
Liečba	159
Iné problémy, ktoré súvisia so sexualitou a manželstvom	161
Homosexualita a bisexualita	161
Manželské problémy s homosexuálnymi a bisexuálnymi jedincami	162
Sexuálne fungovanie po zneužívaní alebo znásilnení	162
Sexuálne problémy po somatickom ochorení	163
Sexuálne problémy starých ľudí	164
Literatúra	164
13 Odlúčenia a rozvod	166
Odlúčenie	166
Odlúčenie vedúce k rozvodu	167
Oznámenie problému rozvodu deťom	168

Bezprostredné problémy	169
Terapia pre rodiny čeliace rozvodu	170
Rozvod, rodiny s jedným rodičom, binukleárne rodiny, nevlastné rodiny a páry žijúce spolu	171
Rodiny s jedným rodičom a binukleárne rodiny	172
Nevlastné rodiny	174
Páry, ktoré žijú spolu	176
Literatúra	176
<hr/>	
14 Indikácie a kontraindikácie rodinnej terapie	178
Manželská terapia	178
Manželský konflikt a nespokojnosť	178
Sexuálne problémy	179
Rodiny v procese rozvodu	179
Dieťa ako identifikovaný pacient	180
Adolescent ako identifikovaný pacient	180
Iné intímne interpersonálne systémy	181
Páry	181
Problémy pôvodnej rodiny	181
Situácie, v ktorých je rodinná terapia ťažká a možno kontraindikovaná	181
Psychopatológia jedného člena rodiny zapríčiňuje neefektívnosť rodinnej terapie	181
Rodina alebo terapeut je presvedčený, že riziká terapie by mohli prevýšiť výhody	182
Zručnosti a vlastnosti terapeuta ovplyvňujúce rodinnú prácu	183
Klinické implikácie údajov z výsledkov štúdií rodinnej terapie	184
Literatúra	185
<hr/>	
15 Etické a profesionálne problémy v rodinnej terapii	186
Etické problémy, ktoré sú pre rodinnú terapiu neodmysliteľné	186
Protichodné záujmy členov rodiny	186
Tajomstvá a dôvernosť	187
Etika vo svete riadenej starostlivosti	189
Informovaný súhlas	190
Finančné problémy	190
Profesionálne problémy	191
Hranice a dvojité vzťahy	191
Kódovanie a účtovanie	192
Výcvik a udelenie licencie	192

Kompetencie	193
Záverečné problémy	193
Literatúra	194

Register	196
-----------------------	------------